

Heinrich Pauli Johannes Paulli

De Cholera, Theses Medicae

Rostochii: Reusnerus, [1601]

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn729694178>

Druck Freier Zugang

RU. med. [1601]

Heinrich Päuli, Praes.

Johannes Päuli, Exp.

2
CHOLERA,
MEDICÆ.

5
ID E

LLI MED. D.
ademia Rosto-
inario

abitur

PAVLLI
ensis.

o magno 21. Febr.

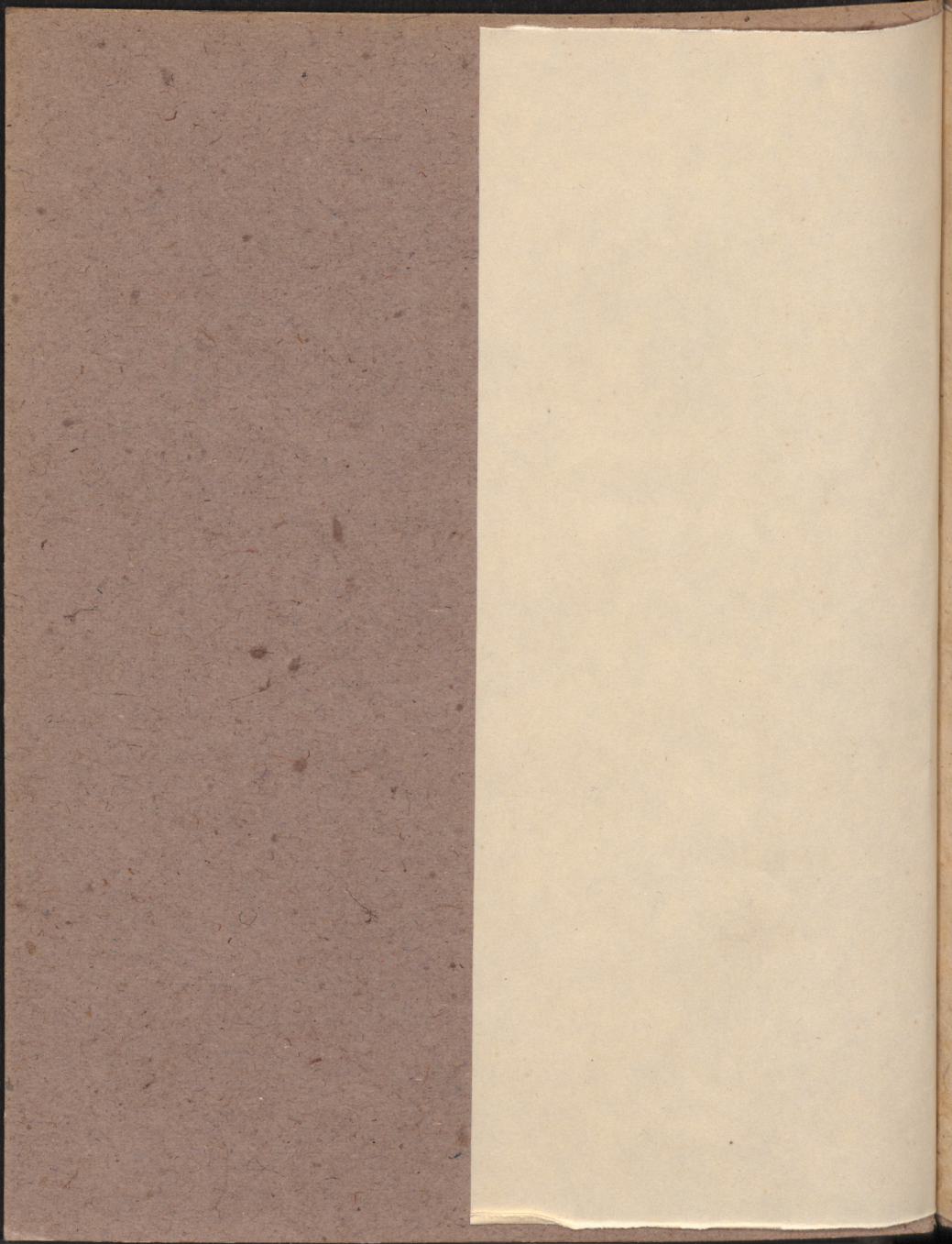

CHII

Christophori Reusneri.

59 [1601]

76..

ΣΥΝ ΘΕΩ
DE
CHOLERA,
THESES MEDICÆ.

Quas
PRÆSIDE
HENRICO PAVLLI MED. D.
& Professore in Academia Rostochienfi Ordinario

Publicè tutabitur
JOANNES PAVLLI
Wismariensis.

Habebitur in Auditorio magno 21. Febr.

ROSTOCHII ³⁹
Ex Officina Typographica Christophori Reusneri. [1001]

*Amplissimis
Clarissimis
Prudentissimis*

D N N.

AMPLISSIMÆ REIPUBLICÆ
WISMARIANÆ

CONSULIBVS
&
SENATORIBVS

*Dominis & Fautoribus
unicè colendis,
L. M. Q.*

Obfero

JOANNES PAVLLI
WISMARIENSIS.

DE CHOLERA

Thesis I.

UNTER affectus inferiorum viscerum, qui in his locis magna ex parte generationis suæ initium à prava victus ratione sumunt, frequentia & vehementia primas tenet χολέρα, ita Græcis & Latinis dicta.

2. Hæc est ventriculi tum per vomitum, tum per dejectionem crebra & molesta excretio.

3. Nominis origo sive deducatur ἀπὸ τοῦ χολῆ, id est, à bile, sive ἀπὸ τοῦ χολαίου, id est, ab intestinis, nihil repugnans: quamvis liquidò constet non rariùs ab alia materia, quàm à bile enormem hanc evacuationem concitari, & non ita ab intestinis, quàm à ventriculo quidquam priùs exturbari.

4. Videtur quidem præceps hoc & geminum malum, ventriculo atq; intestinis commune, & non ineptè etiam, utrisq; assignari potest, dummodo illum primariò affici statuamus, hæc verò per consensum.

5. Cùm enim hîc non solus stomachus (ut in nausea, vomitu, singultu) sed simul pylorus violenter stimuletur, natura nimium irritata, depravatè agere, & utrimq; immoderatam ac subitam excretionem moliri cogitur.

6. In qua si quispiam vehementem & difficilem conatum consideraverit, quatenus ex tristi sensu ad expellendum movetur natura, rectè erit cholera ventriculi symptoma, & quidem depravatæ expultricis: si verò ipsam materiam quæ expellitur, in symptomatum exeuntium genere collocari poterit.

7. Duplicis autem cholerae meminit Hippocrates, humidæ & aridæ,

8. In humida (quæ propriè & absoluto nomine cholera appellari solet) liquidum aliquid tum supernè tum infernè excernitur. In arida venter inflatur, strepitus fiunt, & dolor tum laterum, tum lumborum: nihilque alvus dejicit, sed adstringitur.

9. Sed, cum huic, propter spiritus flatuosos, qui interdum exeunt, & interdum retinentur, cholerae nomen Galenus deneget, nos quoque eam aliò vel ad ventriculi inflationem, vel colicam relegabimus, & inceptum sermonè de vera cholera pertexemus.

10. Hæc pro stimulo habet omnia quæ ventriculum lancinant, sed ut plurimum humores vitiosos.

11. Qui quidem variam repræsentant substantiam, sed frequentius, vel biliosi vel pituitosi conspiciuntur.

12. Hi quamvis non parùm obesse queant copia sua, hæc tamen magis irritant ventriculum qualitate, quatenus acres, falsi acidi, amari sunt; aut aliam pravam qualitatem ratione alicujus corruptionis adipiscuntur.

13. Interdum autem aliunde in ventriculum influunt: aut ex toto corpore, ut in febribus malignis; aut ex parte aliqua, & potissimum, hepate, liene, cerebro. Interdum verò in ipso ventriculo nascuntur.

14. Hoc fit ex cruditate: quæ duplici modo, vel propter ipsum ventriculum, vel propter prava alimenta contingit.

15. Propter ventriculum quidem, quando vel nimis æstuans cibos corrumpit, vel refrigeratus non benè concoquit. Priore ratione nidorosas & acres materias, posteriore acidas accumulatur.

16. Huc pertinent aliæ intemperies, & quævis saburra ventriculi: item abscessus, ulcera.

17. Rursus propter alimenta ventriculus variis quibuslibet repletur, quando sua natura concoctioni resistunt, vel promptè corrumpuntur, vel acris, acida, nitrosa, falsa, pinguis, oleosa, admodum dulcia, aut alia insigni qualitate prædita vel flatulenta sunt, unde facillimè in bilem aliamvè materiam vitiosam mutantur.

18. Talia præ cæteris sunt carnes porcellorum, bubulæ anosæ, caprinæ, lardum, maximè phocarum, cerebra animalium: itidem intestina, præsertim sanguine, capis, pipere & pinguedine infar-

infarcta: anguilla, efox, tinca, ova piscium, omnes pisces ex cœ-
nosis lacubus capti: brassica, nasturtiū, rapæ, pisa, fabæ, raphanus,
allium, cæpæ, sinapi, olivæ, cucumeres, pepones, nuces, ficus, o-
mnes fructus humidiores, ut pruna recētia, cerasa dulcia, mora,
perfica, pira & pomafugacia, fungi, caseus præsertim putridus,
mel, liba, & his similia.

19. Porro non tantum prava alimenta, sed etiam optima
quæque propter varios errores extraneos corrumpuntur.

20. Atq; hoc primò propter ingluviem vel inediam: In
hac enim humores acres magis exacuuntur, & in illa nativus ca-
lor suffocatur. Vnde Hippocrates rectè dixit, non satietas, non fa-
mes, non aliud quidquam, quod naturæ modum excedit, bonum.

21. Secundò, propter intempestivum usum, ut si quispiam
jentaculum devorat, antequam hesternam cœnam probè con-
concoxit.

22. Tertio propter præposterum ordinem, ut si adstrin-
gentia, veluti cotonea primo loco ingerantur, & relaxantia, uti
butyrum, ultimo: vel si concoctu difficilia præmittantur iis quæ
facile concoctionem admittunt.

23. Quarto, propter malam præparationem, ut quando
cruda sunt, ambusta, in crate tosta, in sartagine frixa, bis cocta, sale
macerata, fumo indurata, insuavia aut nimium condita.

24. Quintò, propter peculiarem alicujus naturam, qua hoc
vel illud alimenti genus abhorret.

25. Sextò, si quis variis & dissimilibus uno tempore vescitur.

26. Septimò, si ab aère nimis refrigerata, vel saltem leni-
ter in foco tepesacta assumit.

27. Sic etiam qui in potu committuntur errores, choleram
promovent, & imprimis nocet aqua cruda; palustris, stagnans, per
plumbeos tubulos in urbes derivata; diu asservata ꝑ cerevisia cru-
da, recens, turbida: mustum, vinum acidum vel acre, medicatum,
ut claretum: aqua vitæ, spiritus vini vel juniperi: Lac per se, sed
imprimis cum vino aut aliis acidis, ut cū fragis sumptum. Quæ o-
mnia plus vitii attrahunt, si diu in vasis metallicis recõdita fuerint.

28. Manifestissimè autem & vehementissimè præ omni-
bus dictis causis ventriculum in cholericam subversionem im-
pel-

pellunt venena quædam & pharmaca maligna, ut antimonium, helleborus, colocynthis, scammonium, coccognidium.

29. Restant aliæ causæ, quæ huic vitio occasionem aliquam præbere possunt: ut aër ambiens impensè frigidus, vel calidus: quies diuturna, aut motus corporis vehementior, præsertim post cibum: somnus itidem post cibum, longior, diurnus: Vigiliæ immoderata: Venus nimia: excrementorum retentio, mensium vel alterius evacuationis suppressio, vel largior profusio; lucubrationes nimia, & intempestiva, scilicet antè concoctionem absolutam: & similis balneorum usus: animi perturbationes, ut ira & mæror: natatio in aqua frigida, inunctiones importuna. In summa, omnia quæ sinistrè adhibita, ventriculi actiones impedire aut labefactare, & ad corruptiones cibi vel humorum quovis modo juvare, atq; internas causas augere aut irritare possunt.

30. Signa cholerae satis patent, dum vomitus & dejectiones creberrimè recurringunt.

31. Materia varia & foetida exit: ut cibi corrupti, humores aquosi, pituitosi, carniū loturæ similes: biliiosi, citrini, virides, nigri. Hinc ægrotus conqueritur de acrimonia, aciditate, salsedine, nidore, foetore, aliavè qualitate molesta quando vomit vel eructat.

32. Nec longè ab hoc malo absunt cardialgia, singultus, inflatio, tormina ventriculi & intestinorum, syncope, convulsiones, præsertim in suris.

PROGNOSTICA.

33. Cholerae affectus est ferox & acutissimus, qui vel primo vel certè paucis diebus hominem abripit.

34. Æstate atq; autumno potissimum gignitur.

35. Viris juvenibus imprimis familiaris est, & pueris: his tamen alia ratione quàm illis.

36. Quando cum febre est, malum.

37. Summo in periculo res vertitur, si pulsus inæqualis & languidus est, & si syncope comitatur.

38. Spes sanitatis affulget ex vomitu intermittente.

39. Si materia intempestivè supprimitur, urinæ ardor, Epilepsia, paralytis, & alii nobilium partium gravissimi affectus superveniunt.

CU-

CURATIO CHOLERÆ.

40. Malum hoc quàm vehementer in præceps ruit, tam facile se retardari patitur, dummodò ad remedia lentè festinemus

41. Et certè si unquam appositè, hoc est, citò, tutò, jucundè curare oportet, illud hìc maximè requiritur.

42. Itaq; aère priùs alterato, omnia circumspèctè agemus: & si materia non satis commodè vel sufficienter expellitur, sed ventriculus molestè & continuè subvertitur, secundùm majorem inclinationem, aut per vomitum, aut per alvum fiat evacuatio.

43. Vomitus excitetur digito aut penna ad fauces injecta, sed priùs epota multa aqua dulci tepida: in qua interdum unus aut alter pugillus salis non incommodè dissolvitur.

44. Alvus promoveatur lenissimis purgantibus, ut Rhabarbaro in substantia dato, (quod interdum torrere utilissimum erit) vel myrobalanis, vel mechoaca.

45. Ad morsus intestinorum mitigandos, & excrementa educenda, injiciatur clyster ex jusculo carniùm, aqua hordei, oleo communi, amygdalino dulci, oleo rosaceo, saccharo rubeo, & aliis, quæ huic vel illi cacochymix magis competent.

46. Quando ventriculus satis mundatus est, corroboretur vino optimò, aut cum succo ribium temperato; vel vino rubeo adstringente, syrupo cydoniorum, acetosæ, acetositis citri, granatorum: syrupo de corticibus citri, mentha; aqua cinamomi: conserva rosacea, marmyllada: caryophyllis, mastiche cinamomo, cornu cervi usto, corallis, speciebus aromaticis, &c.

47. Ex his per intervalla parùm offeratur: & pro materiæ peccantis & ventriculi conditione, affectusq; magnitudine, calida vel frigida, leviter vel fortiter fluxus sistentia eligantur, minuantur, augeantur, repetantur. Atq; hæc cautio in aliis remediorum generibus etjam observetur.

48. Extrinsecus proderit medulla panis tosta, vino macerata, aromatum & aliorum medicamentorum adstringentium pulvere adpersa.

49. Fomenta (quæ inunctionibus præferuntur) fiant ex absinthio, mentha, rosis, myrto, plantagine, balauistiis, caryophyllis, & similibus, in vino vel aceto incoctis.

Ten-

6
50. Tententur quoq; frictions extremarum partium eorundemq; vincula dolorifica. Brachiorum quidem, si fluxus prior in inferiora; pedum verò, si in superiora.

51. Ab his auxiliis si cursus humorum nondum frænatur, confugiunt præctici ad cucurbitulas ventriculo apponendas.

52. Interea dum hæc administrantur, nequaquam negligere oportet hepar, aliasq; partes, si fortè ab illis materia influit; sed vitii eorum occurrere, fluxumq; intercipere omni ratione necesse est.

53. Quando vehementia mali remittens inducias concedit, ægrotus summo studio quietus decumbat, & somnum capter, quo nihil in hoc casu salubrius.

54. Tandem cum vomitus subsistit, & nutrire convenit, offerantur cibi boni succi & facilis concoctionis, minimè flatuosi, ut panis ex jure pulli gallinacei minimè pingui, vitellus ovi, perdices, lepusculi, carnes agninæ sine omni pinguedine.

55. Gelatina conveniet si paretur ex sandalis & acetosa, in causa calida: ex cinnamomo, galanga, nuce muscata, in causa frigida.

56. Si bilis humidiora requireret alimenta, detur ptisana cum exiguo vino temperata, Lac amygdalinum inutile est, nisi amygdalæ sint recentes, & diu macerata in aqua frigida.

57. Hæc sufficiant, circa quæ tamen observandû, ut flatuum qui sæpissimè cum hoc malo conjunguntur, diligentissima ratio habeatur, ut quæ eos discutiant prædictis admisceantur.

58. Sic etiam si venena & pharmaca maligna malum excitabunt, vel si symptomata graviora, ut syncope & convulsio ad se curationem vehementia sua pertrahent, tum recurratur ad methodum curativam singulis destinatam.

F I N I S.

50. Tententur quoq; frundemq; vincula dolorifica. Insuper in inferiora; pedum vero

51. Ab his auxiliis si curare non possunt, confugiunt practici ad cucurbituram.

52. Interea dum hæc acciderent, oportet hepar, aliasq; partes vitii eorum occurrere, fluxu cessante est.

53. Quando vehementer ægrotus summo studio quo nihil in hoc casu salubrius

54. Tandem cum vomitus offerantur cibi boni succi & facti ut panis ex jure pulli gallinæ, perdices, lepuscule, carnes agnæ.

55. Gelatina conveniet causa calida: ex cinnamomogida.

56. Si bilis humidior cum exiguo vino temperata, amygdalæ sint recentes, & d

57. Hæc sufficiant, circa qui sæpissimè cum hoc malo habeatur, ut quæ eos discutiant.

58. Sic etiam si venerint citabunt, vel si symptomata se curationem vehementiam methodum curativam singu

F I

infarcta: anguilla, esox, tinca, ova piscium, omnifloris lacubus capti: brassica, nasturtium, rapum, pisum, allium, capra, sinapi, oliva, cucumeres, pepone. omnes fructus humidiores, ut pruna recetia, cerperfica, pira & pomafugacia, fungi, caseus pramel, liba, & his similia.

19. Porro non tantum prava alimenta, quaque propter varios errores extraneos corrumuntur.

20. Atq; hoc primo propter ingluviem vicia, hac enim humores acres magis exacuuntur, & siccior suffocatur. Vnde Hippocrates recte dixit, non omnes, non aliud quidquam, quod naturae modum excedit.

21. Secundo, propter intempestivum usus, ventriculum devorat, antequam hesternam concoxit.

22. Tertio propter praeposterum ordinem, veluti cotonea primo loco ingerantur, butyrum, ultimo: vel si concoctu difficilia praeparata, facile concoctionem admittunt.

23. Quarto, propter malam praeparationem, cruda sunt, ambusta, in crate tosta, in sartagine fuscata, macerata, fumo indurata, insuavia aut nimium condita.

24. Quinto, propter peculiarem alicujusmodi, vel illud alimenti genus abhorret.

25. Sexto, si quis variis & dissimilibus unoquoque.

26. Septimo, si ab aere nimis refrigerato, vel in foco tepesfacta assumit.

27. Sic etiam qui in potu committuntur, promovent, & imprimis nocet aqua cruda; palustris, plumbeos tubulos in urbes derivata; diu asservata, recens, turbida: mustum, vinum acidum vel vitum, ut claretum: aqua vitae, spiritus vini vel juniperi, imprimis cum vino aut aliis acidis, ut cum fragis, & cetera, omnia plus vitii attrahunt, si diu in vasis metallicis conserventur.

28. Manifestissime autem & vehementissime, ab his causis ventriculum in cholericam.

